

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Guidelines for Promoting People's Participation in the Preparation of Local Development Plans of Pak
Nam Pran Subdistrict Administrative Organization Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province

อาทิตย์ ตูวิเชียร¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ลินเทา²

Arthit Toowichien¹ Asst. Prof. Dr.Nittaya Sintao²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ จำนวน 372 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน การสื่อสาร วิถีชีวิตของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001
3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ควรจัดประชุมประชาคมให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญปัญหา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านทุกช่องทาง ปฏิบัติงานให้เข้ามาร่วมในการสละทรัพยากร บรรลุโครงการบริการฝึกรอบรรณอาชีพ ติดตามและประเมินผลจากแผนพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

This mixed methods research aimed to study: (1) the level of people's participation of local development plans, (2) factors affecting people's participation with a causal relationship with the participation of people, and (3) guidelines for promoting people's participation in the preparation of local development plans. Samples used in this study were 372 representatives of households aged 18 years and over residing in Pak Nam Pran Subdistrict

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม แผนพัฒนาท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹Master of Public Administration, Stamford International University

²ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด วิทยาเขตเพชรบุรี

²Director of Master of Public Administration, Stamford International University, Phetchaburi Campus

ผู้ติดต่อ, อีเมล: อาทิตย์ ตูวิเชียร, aunitit.tor@gmail.com

รับเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข 5 เมษายน 2565 ตอรับ 7 เมษายน 2565

Administrative Organization and 8 key informants. Data were analyzed by using which were frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square and multiple regression analysis.

Research results:

1. the level of people's participation in the preparation of local development plans was at a moderate level.
2. factors affecting people's participation in terms of people's knowledge and understanding, communication, and people's way of life had causal relationships with people's participation at the level of 0.001 statistical significance, and
3. guidelines for promoting people's participation in the preparation of local development plans were: to organize community meetings to prioritize problems, to publicize information in various channels, to encourage people's awareness to participate on sharing resources, to put vocational training projects to the development plans, to follow up and to evaluate the development plans.

Keywords: Participation, Local Development Plan, Factors Affecting People's Participation

ภูมิหลัง

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระบุว่า การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2564, หน้า 1) นอกจากนี้ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอปราณบุรีได้มีการผลักดันให้เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนพร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (สำนักงานอำเภอปราณบุรี, 2564, หน้า 1 - 10) ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาทั้งในระดับองค์กร ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเสมือนรัฐบาลของท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด ดังเช่นคำกล่าวของ อับราฮัม ลินคอล์น (Gettysburg Foundation, 2564) ว่า “รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย คือ รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่น จึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยและนโยบายของรัฐบาล (ศักดิ์ชัย ดีละม้าย, 2558)

ซึ่งการจะพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ จำเป็นจะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมา โดยองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามกรอบวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอปราณบุรี แต่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณนั้น กลับมีประชาชนเข้าร่วมค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 7,328 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ, 2564) ทำให้การเสนอปัญหา การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และแนวทางแก้ไขและพัฒนาของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านมีความต้องการและสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานขององค์กรยังไม่

ครอบคลุมต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในทุกด้าน นอกจากนี้ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจที่จะแก้ปัญหาในชุมชนด้วยตนเอง ขาดความสนใจในการจัดทำแผน และไม่ทราบว่าแผนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับตนเองอย่างไร โดยประชาชนยังเข้าใจผิดว่าการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการ จึงไม่ให้ความสำคัญ การตัดสินใจส่วนใหญ่จึงมาจากผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชนเป็นหลัก ซึ่งความสำคัญของแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ ใช้เป็นกรอบในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยเป็นคู่มือสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ปากน้ำปราณ แต่ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะและนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จึงได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ หรือการเสนอความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแบบฉันทามติ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการพัฒนาพื้นที่ และยังทำให้การพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสม และตรงต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด อันจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยจะนำผลของการศึกษามาปรับปรุงและเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณต่อไป

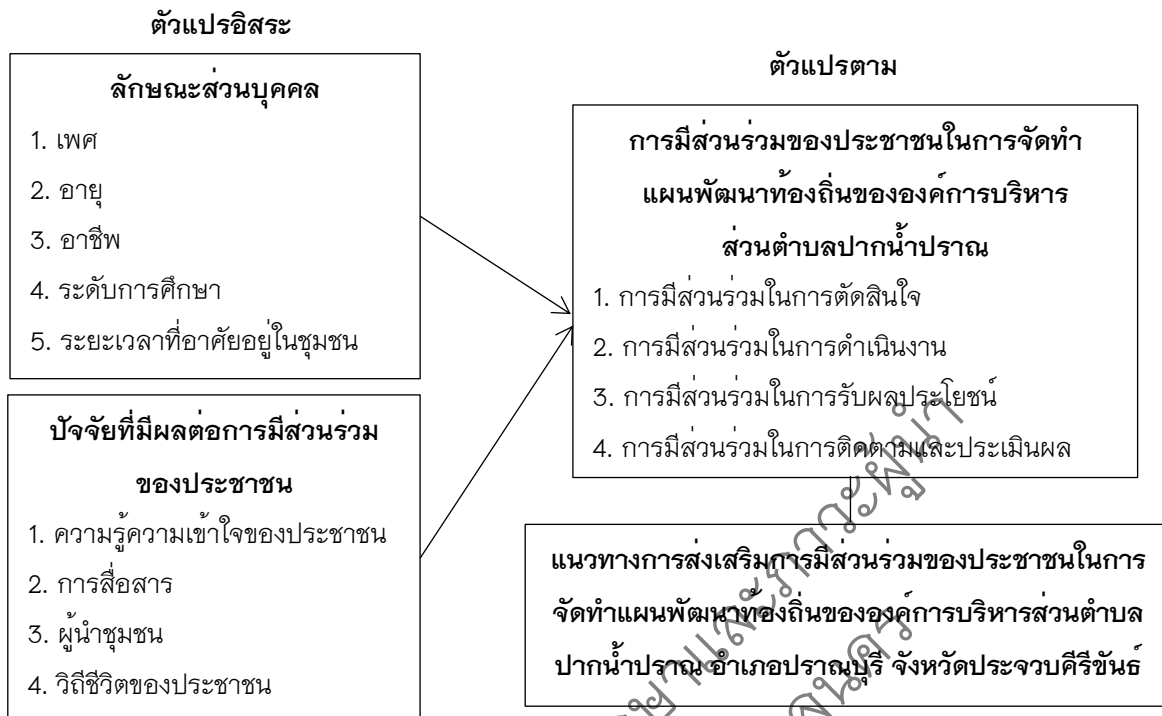
คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือไม่
3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 5,146 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973, pp. 727 - 728) ได้กลุ่มตัวอย่าง 372 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และกำหนดวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ สมาชิกสภา อบต. จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ และพนักงานส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 372 ราย โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยตนเองให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 ชุด และผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางเทคโนโลยีสารสนเทศและทางอินเทอร์เน็ต

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ และสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ (Percentage) การแจกแจง ความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ – ผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.70) มีอายุ 51 – 60 ปี (ร้อยละ 30.40) มีอาชีพ เกษตรกร (ร้อยละ 33.10) จบการศึกษามัธยม/ปวช. (ร้อยละ 48.90) และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 52.70)

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม มีผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{x} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.62$) ด้านวิถีชีวิตของประชาชน ($\bar{x} = 3.53$) ส่วนข้อที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.35$) และด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ($\bar{x} = 3.07$)

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{x} = 2.81$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.55$) ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 2.74$) และด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 2.53$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 2.41$)

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวม พบว่า อบต. ควรเน้นการจัดประชุมประชาคม ในแต่ละหมู่บ้านเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขก่อนหลัง 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในภาพรวม พบว่า อบต. ควรเน้นการประสานงานและให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการจัดทำแผนท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทุกช่องทางอย่างทั่วถึง รวมถึงให้ผู้บริหารสมาชิกสภา และผู้นำชุมชน ลงพื้นที่ไปสอบถามความคิดเห็นของประชาชน แล้วจัดทำหนังสือเชิญชวนหรือประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและสื่อออนไลน์ของ อบต. ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการประชาคมและเข้ามามีส่วนร่วมในการสหระทรัพยากรเพื่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของ อบต. ในปีถัด ๆ ไป 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวม พบว่า อบต. บรรจุโครงการเกี่ยวกับการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงทำการชี้แจงให้ประชาชนทราบหากมีความประสงค์จะใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน และจาก อบต. แล้วนำมาหาข้อสรุปร่วมกัน เมื่อได้ข้อสรุปแล้วให้นำความคิดเห็นมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในภาพรวม พบว่า อบต. ควรเน้นการจัดประชุมร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน กำหนด และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสอบถามปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาจากการติดตามและประเมินผล รวมทั้งสอบถามความพึงพอใจของประชาชนจากแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดจากแผนพัฒนาท้องถิ่น ในส่วนของการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณทาง อบต. จะคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านในการเข้าร่วมตรวจงานของ อบต. และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หรือประกาศรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์หรือตีพิมพ์ประกาศหน้าสำนักงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างเปิดเผยการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตาราง 1 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ภาพรวม
1. เพศ	0.000***	0.000***	0.000***	0.031*	0.000***
2. อายุ	0.002**	0.000***	0.000***	0.049*	-
3. อาชีพ	0.003**	0.000***	0.000***	-	0.041*
4. ระดับการศึกษา	-	0.000***	0.000***	-	-
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	-	0.000***	0.000***	-	0.001***

จากตาราง 1 พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ได้แก่ เพศ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	0.487	0.146	-	3.343***	0.001
1. ความรู้ความเข้าใจของประชาชน	0.251	0.039	0.283	6.450***	0.000
2. การสื่อสาร	0.182	0.035	0.248	5.223***	0.000
3. ผู้นำชุมชน	-0.065	0.035	-0.074	-1.825	0.069
4. วิถีชีวิตของประชาชน	0.331	0.040	0.384	8.348***	0.000

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$ $R = 0.718$
 ** $p \leq 0.01$ $R^2 = 0.516$
 *** $p \leq 0.001$ R^2 ปรับ = 0.510
 $F = 97.717$
 ระดับนัยสำคัญ = 0.000
 Durbin-Watson = 1.501

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.501 คือ ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.718 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 51.00-51.60 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านวิถีชีวิตของประชาชน ($\beta_{วิถีชีวิต} = 0.384, Sig. = 0.000$) ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ($\beta_{ความรู้} = 0.283, Sig. = 0.000$) ด้านการสื่อสาร ($\beta_{การสื่อสาร} = 0.248, Sig. = 0.000$) และด้านผู้นำชุมชน ($\beta_{ผู้นำชุมชน} = -0.074, Sig. = 0.069$) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิตของประชาชน ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน และด้านการสื่อสาร

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_4x_4 \\ = 0.487 + 0.251 (\text{ความรู้ความเข้าใจของประชาชน}) + 0.182 (\text{การสื่อสาร}) + 0.351 (\text{วิถีชีวิตของประชาชน})$$

\hat{Y} หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ในระดับปานกลางซึ่งมีค่าเท่ากับ = 0.516

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณเข้ามา มีบทบาทในการแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา และความต้องการของประชาชน ในลักษณะร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนา ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนยังไม่มากเท่าที่ควร สอดคล้องกับทฤษฎีของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977, p. 6) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิมา เทพวงศ์ (2562, หน้า 75 – 86) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด และด้านร่วมวางแผน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านร่วมปฏิบัติ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ด้านการสื่อสาร ด้านวิถีชีวิตของประชาชน ในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ

ของประชาชน การสื่อสาร วิถีชีวิตของประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ประสบผลสำเร็จและตรงตามความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิ คำคง (2559, หน้า 169 – 173) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสาร การสื่อสาร วิถีชีวิตของประชาชน และผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม พบว่า อนาคตชุมชนนั้นการจัดประชุมประชาคม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และให้มีการประสานงานและให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการจัดทำแผนท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทุกช่องทางอย่างทั่วถึง รวมถึงจัดทำหนังสือเชิญชวนหรือประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและสื่อออนไลน์ของ อบต. ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการประชาคมและเข้ามามีส่วนร่วมในการสละทรัพยากรเพื่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของ อบต. และการบรรจุโครงการเกี่ยวกับการศึกษาอบรมส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรมีการจัดประชุมร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งสอบถามความพึงพอใจของประชาชนจากแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดจากแผนพัฒนาท้องถิ่น และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หรือประกาศรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีและผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์หรือติดประกาศหน้าสำนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bookye-Agyei (2009, p. 215) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของ โครงการพัฒนาท้องถิ่นในประเทศกานา ผลการศึกษา พบว่า เป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาท้องถิ่นมีความกังวลในความเจริญเติบโต โดยการขาดความรู้ ความเข้าใจในโครงการพัฒนาท้องถิ่นสู่ชุมชน ซึ่งความรู้สึกเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม ก็คือ ข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมต้องการความสร้างสรรค์จากสังคม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ก็คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มากกว่าการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ได้ร่วมในการประเมินสภาพปัญหาของชุมชน และได้ร่วมกำหนดเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมดูแลบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำให้ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแผนพัฒนาท้องถิ่น และการให้คำแนะนำในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของ อบต.

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากสถานที่สาธารณะของหมู่บ้าน/ชุมชนจากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และได้รับการส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้จากแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการศึกษา จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาส

2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกที่ ในอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

- ศักดิ์ชัย ดีละม้าย. (2558). ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นและแนวทางแก้ไข. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 8(2), 25 - 37.
- สนิ คำคง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 10(2), 1-10.
- สุธิมา เทพวงศ์. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. *งานนิพนธ์ ร.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2549). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานอำเภอปราณบุรี. (2564). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอปราณบุรี*. สำนักงานอำเภอปราณบุรี.
- สำนักทะเบียนอำเภอปราณบุรี. (2564). ข้อมูลจำนวนประชากรและครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2564. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักทะเบียน.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2564). *ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลท้องถิ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ (พ.ศ. 2566 - 2570)*. องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ.
- Boakye-Agyei, K. (2009). *Fostering civic engagement: Stakeholder participation in rural projects in Ghana*. Doctor's Thesis. USA: George Mason University.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: concept and measures for project design, implementation and evaluation*. New York: Cornell University.
- Gettysburg Foundation. (2564). *Democracy*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2564, จาก <https://www.gettysburgfoundation.org/gettysburg-revisited/democracy>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row Publication.